

РЕЙТИНГОВЕ ОЦІНЮВАННЯ ПЕРІОДИЧНИХ НАУКОВИХ ВИДАНЬ ГАЛУЗІ ОСВІТИ І НАУКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПОКАЗНИКА SJR

Сьогодні для того, щоб наукові дослідження були результативними та ефективними, потрібен доступ до найсучаснішого і високоякісного міждисциплінарного наукового контенту. Для багатьох редакцій наукових журналів актуальним є питання їх включення до *міжнародної наукометричної бази даних Scopus* – найбільшої системи індексації світового дослідницького контенту, яка містить понад 25 тис. журналів від 5000 видавництв з усього світу. Ці журнали, книги й матеріали конференцій доступні мільйонам користувачів Scopus, які, у свою чергу, вивчають контент інших науковців, а потім цитують його у своїх дослідженнях. Scopus має чітко сформульовану політику відбору та міжнародно визнану комісію експертів з відбору матеріалів, щоб вони відповідали високим стандартам. *Scopus допомагає*: збільшити видимість оприлюднення видань, публікацій; отримати доступ до глобальної аудиторії дослідників і експертів для спільних програм; відстежувати ефективність публікацій і актуальні дослідження.

При включенні видань до бази даних (БД) Scopus редакційні колеги наукових журналів часто постають перед труднощами. Для входження в цю БД необхідно поліпшити індекс цитування журналу. Щоб проаналізувати докладніше критерії включення журналу в базу Scopus, необхідно звернутися до ряду статистичних діаграм, які публікуються на порталі SCImago Journal Rank (SJR) [1].

Scimago Journal & Country Rank (SJR) – це аналітичний портал, який надає наукові показники за журналами і країнами. SJR розміщує рейтинги за активністю публікацій і статистику цитування журналів і країн на основі відомостей, що містяться в БД Scopus.

Портал SJR був створений у 2000-х роках фахівцями дослідницької групи SCImago іспанського Університету Гранади на чолі з Феліксом де Мойя (Felix de Moya) на основі БД Scopus. SJR є наукометричним показником Scopus, аналогічним імпаکت-фактору [2], що розраховується для наукових журналів і показує рівень впливовості і якості журналу.

SJR – рейтинг журналів, що надає можливість оцінити науковий престиж публікацій учених, виходячи з кількості вагомих цитувань на кожен наукову працю. Отже, рейтинг SJR є виваженою оцінкою престижності журналу. Галузь знання, якість і репутація журналу безпосередньо впливають на кількість цитувань.

В рейтингу журналів за SJR враховується не тільки загальна кількість цитувань, але й зважені показники цитувань за роками і якісний показник авторитетності посилань. Відмінності між SJR і імпаکت-фактором незначні – SJR охоплює ширший спектр журналів і має повністю відкритий характер – публікацію у вільному доступі.

На сайті SJR у вкладці Journal Rankings можна отримати такі показники: середню кількість посилань на одну публікацію, кількість публікацій, які жодного разу не були процитовані, відомості про міжнародне співробітництво та ін. Вкладка Country Rankings дозволяє аналізувати публікації за окремими країнами. Серед параметрів, що аналізуються – загальна кількість опублікованих статей, кількість цитувань, кількість самоцитувань, зважені показники цитувань за роками, індекс Гірша (h-індекс) та ін. SJR оновлюється двічі на рік.

Сьогодні використовується друга версія цього індикатора, відома як SJR2, що розраховується значно складніше в порівнянні з показником імпаکت-фактору. SJR2 враховує поряд з цитованістю ступінь авторитетності журналів, що посилаються на даний журнал (так, наприклад, посилання з Nature має більшу значущість, ніж аналогічне посилання з маловідомого видання), а також схожість їх тематики. Рейтинг журналів за SJR публікується щорічно на інтернет-платформі Scimago Journal & Country Rank і на сайті Scopus.

Отже, SJR – це рейтинг журналів, в якому враховується не тільки загальна кількість цитувань, але й зважені показники цитувань за роками і якісний показник авторитетності посилань. За допомогою даних показників SJR підтверджує вплив і престижність як окремих наукових журналів, так й установи чи закладу та країни в цілому.

Таким чином, застосування наукометричних баз даних є не просто доцільним для оцінювання результативності наукової діяльності вчених і освітян, а необхідністю і відповідністю вимогам сучасного світу цифровізації, адже йде процес глобалізації і входження України в міжнародний простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітичний портал Scimago Journal & Country Rank (SJR). URL: <https://www.scimagojr.com>. Використання електронних відкритих систем для інформаційноаналітичної підтримки педагогічних досліджень: короткий термінологічний словник / Упоряд.: Спірін О. М. та ін. К.: ІТЗН НАПН України, 2017. 67 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/707056>.